

TRẢ BÀI VIẾT SỐ 1

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Hiểu các yêu cầu cơ bản về kiến thức và kỹ năng mà đề văn ở *Bài viết số 1* đặt ra.

– Biết cách phân tích đề văn nghị luận về một hiện tượng trong đời sống, nhận ra được những ưu điểm và nhược điểm của bài viết.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

Bài viết này tập trung vào kiểu văn bản lập luận đã học. Dù tự ra đề hay lựa chọn một trong bốn đề mà SGK *Ngữ văn 11 Nâng cao*, tập một đã nêu thì bài viết này cũng nhằm vào các nhiệm vụ chính sau đây :

– Rèn luyện cách làm bài văn nghị luận xã hội bàn về một hiện tượng trong đời sống qua thực hành viết bài.

– Kiểm tra năng lực vận dụng các kiến thức xã hội và văn học vào việc viết bài.

– Khảo sát và đánh giá được chất lượng HS vào đầu năm học để có phương hướng dạy học phần Làm văn.

Chính vì thế, đề văn, đáp án và những nhận xét, đánh giá ưu, nhược điểm của GV đối với bài viết của HS đều phải tập trung vào những yêu cầu cơ bản đã nêu. Tất nhiên ngoài nội dung chính vừa nêu, vẫn cần xem xét các kỹ năng viết nói chung, như bố cục (mở bài, thân bài, kết bài), các lỗi diễn đạt và trình bày của HS như ở bất cứ bài viết nào. SGK cũng đã nêu lên các yêu cầu để HS suy nghĩ, đối chiếu và tự nhận xét bài của chính mình theo các yêu cầu này.

2. Về phương pháp

Tiết trả bài có một ý nghĩa hết sức thiết thực và quan trọng trong việc dạy học làm văn. Tuy vậy, không ít GV chưa chú ý đầu tư nhiều cho tiết học này. Cần tránh tình trạng tiết học chỉ là giờ công bố điểm của mỗi HS kèm theo một vài lời nhận xét chung chung và qua loa đại khái. Trong tiết học này, HS thường chỉ tập trung

vào việc xem kết quả, ít chú ý đến việc theo dõi, phân tích để nhận ra những ưu điểm, nhược điểm trong bài viết của mình.

Muốn khắc phục được tình trạng trên, GV cần chấm và trả bài một cách nghiêm túc. Bám sát những yêu cầu của tiết trả bài đã nêu trong SGK để soạn giáo án cho phù hợp.

Đây là bài kiểm tra đầu năm, vì thế GV cần nắm thật vững các lỗi về kỹ năng viết bài của HS để có kế hoạch tập trung sửa chữa và khắc phục qua mỗi bài kiểm tra một vài loại lỗi nào đó cho có trọng điểm.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phân mở đầu

GV nêu mục đích và yêu cầu của tiết trả bài.

2. Phần nội dung chính

a) Hướng dẫn HS phân tích đề

– GV yêu cầu HS nhớ và đọc lại đề văn của bài đã làm, chỉnh sửa (nếu HS nhớ không chính xác) và nêu những lưu ý cần thiết về đề. Kết hợp liên hệ, so sánh và phân tích các đề văn khác trong SGK để thấy được mục đích, yêu cầu của bốn đề văn đã nêu.

– Yêu cầu HS phân tích đề, từ đó chỉ ra các yêu cầu về nội dung, về hình thức. Nội dung chính mà bài viết cần tập trung làm nổi bật là vấn đề gì? Phạm vi tư liệu đề yêu cầu là gì? Đề kiểm tra yêu cầu viết kiểu văn bản nào? Ngoài phương thức biểu đạt chính có vận dụng thêm phương thức biểu đạt nào khác không?

b) Tổ chức cho HS thảo luận, xây dựng đáp án (dàn ý)

– Yêu cầu HS nêu và xây dựng dàn ý bằng một hệ thống câu hỏi, gợi dẫn qua đó mà hình thành cách tìm ý, cách lập dàn ý.

– GV nhận xét và bổ sung cho hoàn chỉnh dàn ý và các yêu cầu cần đạt.

c) Trả bài và nhận xét, đánh giá bài viết của HS

– GV cho HS tự nhận xét bài viết của mình qua việc đối chiếu với dàn ý và các yêu cầu vừa nêu theo các câu hỏi sau: Đã nhận thức đúng vấn đề trọng tâm, kiểu văn bản và phương thức biểu đạt mà đề yêu cầu hay chưa? Những kinh nghiệm cá nhân, kiến thức xã hội và văn học cần huy động ra sao? Bài viết đã đáp ứng được những yêu cầu nào? Còn thiếu những gì? Nếu viết lại thì sẽ bổ sung như thế nào?

– GV nêu nhận xét đánh giá của mình về bài viết của HS : ưu điểm, nhược điểm, những lỗi cơ bản cần khắc phục (nhận xét chung và cho ví dụ cụ thể theo bài làm của HS).

d) Sửa chữa lỗi của bài viết, biểu dương và nhắc nhở

– GV cho HS trao đổi hướng sửa chữa các lỗi về nội dung (ý và sắp xếp các ý ; sự kết hợp các yếu tố kể, tả và biểu cảm), về hình thức (bố cục, trình bày, diễn đạt, chính tả, ngữ pháp,...).

– GV bổ sung, nêu hướng và cách sửa lỗi.

– Biểu dương những HS có bài viết tốt, nhắc nhở các HS còn mắc nhiều lỗi.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

– *Kể chuyện Bác Hồ* (4 tập), NXB Giáo dục, 2001 - 2006.

– *Từ điển bách khoa Việt Nam*, tập 3 : Những tiểu mục về nước và nước sạch (tr. 320 - 327), những tiểu mục về rừng (tr. 703 - 708), NXB Từ điển bách khoa, H., 2003.

– Nhiều tác giả, bộ sách *Hạt giống tâm hồn* (4 tập), NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, 2004.